

OSTAVŠTINA ANDRA VIDA MIHIČIĆA – INTIMNA ZBIRKA UMJETNINA I MISLI

IRENA DLAKA

Lošinjski muzej

**Ured muzejsko-galerijske
djelatnosti pri Pučkom otvorenom
učilištu**

Mali Lošinj

Andro Vid Mihičić, povjesničar umjetnosti i dugogodišnji predavač na Akademiji likovnih umjetnosti u Zagrebu, likovni kritičar i pjesnik, rođen je u Belom na otoku Cresu prije punih 110 godina. Tijekom svoga dugog i burnog života, dostojnoga napetog biografskog romana ili filmskog platna, Mihičić se od 15-godišnjeg fratra, kasnije svećenika, školovanog na Košljunu, Badiji i u Dubrovniku¹, razvio u osobu iznimnoga humanističkog i umjetničkog duha. Zahvaljujući don Frani Buliću² dobiva stipendiju za studij u Parizu, gdje će na

Slika 1. Andro Mihičić kao fratar

Sorbonni steći licencijat povijesti umjetnosti, estetike i psihologije. U Parizu se oduševljava stvaralaštvom Paula Valéryja i Augustea Rodina te estetikom Benedetta Crocea.³ S prijateljima Leom Junekom, Vjekoslavom Paraćem, Dujmom Penićem, Antunom Motikom, Vanjom Radaušem, Jurjom Plančićem i drugima intenzivno proživljava zajedničku “parišku fazu”. Zbog nedostatka financija morao se 1932. vratiti u domovinu i u “tvrdu stvarnost”.

Drugi svjetski rat zatječe ga na mjestu nastavnika u franjevačkoj gimnaziji na Badiji pokraj Korčule. Aktivno se uključuje

u partizanski pokret i zbog svojih uvjerenja mora skinuti franjevački habit. Neposredno nakon završetka rata dvije je godine radio kao kustos splitske Galerije umjetnina, da bi 1947. bio imenovan kustosom Moderne galerije u Zagrebu. Iste godine pozvan je na Akademiju likovnih

¹ Mihičić, Andro Vid, *Autobiografija*, u zbirci A. V. Mihičića *Stope u prahu*, Katedra Čakavskog sabora, Mali Lošinj, 1988., str. 134-135

² Gašparović, Miroslav, *Umjetničke zbirke Maloga Lošinja*, Pučko otvoreno učilište Mali Lošinj - Grad Mali Lošinj, Mali Lošinj, 1998., str. 13.

³ Šintiće Russin, Eleonora, *Život i književni rad Andra VIDA Mihičića* (diplomski rad), Sveučilište u Rijeci - Filozofski fakultet, Rijeka, 1998., str. 33-39.

Slika 2. Osobna iskaznica

umjetnosti, na kojoj je, kao sljednik Ljube Babića, predavao povijest umjetnosti do umirovljenja 1966. godine.

U mirovini ne “miruje” već intenzivno piše, no malo toga objavljuje. Gusto ispisani papiri i papirići, dnevnici i pisma pridružuju se slikama, crtežima, grafikama i skulpturama skupljanim godinama u njegovu malom zagrebačkom stanu. Tu “intimnu zbirku umjetnina i misli” Mihčić je 1988. godine darovao svome rodnom kraju. Umjetnine će postati dijelom Umjetničkih zbirki Maloga Lošinja, a zahvaljujući Katedri Čakavskog sabora Cres-Lošinj u Malom Lošinju, Mihčić će u desetom desetljeću svog života konačno biti predstavljen književnoj javnosti. Od 1988. do 1991. godine objavljene su tri njegove zbirke pjesama (*Stope u prahu*, *Kucanje na vrata tajne i Prividi i slutnje*) te zbirka refleksivno-filozofskih zapisa *Sonde*. Umire početkom 1992. u 96. godini života. Posljednja misao koju je zapisao uklesana je na njegov grob u Belom: “Pred tajnom smrti svaki je čovjek mali.” Pisana ostavština A. V. Mihčića, koja obuhvaća 16 kutija

rukopisa (objavljenih i neobjavljenih), danas se čuva u Lošinjskome muzeju i samo je djelomično obrađena.

No uz pisanu riječ, podjednako vrijedan sažetak Mihčićeva života čini i njegova zbirka umjetnina, nastala najvećim dijelom od poklona samih umjetnika - njegovih prijatelja i kolega. Intimna je to zbirka, reklo bi se - zbirka “s posvetom”.

Formati umjetnina su maleni, naslovi skromni, no zato su imena autora vrlo reprezentativna: Emanuel Vidović, Antun Motika, Stojan Aralica, Vjekoslav Parać, Vladimir Filakovac, Ivan Meštrović, Frane Kršinić, Antun Augustinčić, Vanja Radauš, Dujam Penić, Ivo Kerdić i dr. Posebnu vrijednost zbirci daju skulpture, inače rijetko zastupljene u ostalim hrvatskim zbirkama slične prirode.⁴ Najvrjedniji dio Mihčićeve likovne ostavštine od ukupno 360-ak crteža, grafika, slika i skulptura izložen je od 1993. u stalnom postavu Zbirke hrvatskih majstora A. V. Mihčića u palači Fritzy u Malom Lošinju. Autor prvoga stalnog postava bio je Đuro Vandura, a drugi stalni postav oblikovao je 1998. godine Miroslav Gašparović. U oba postava slike i skulpture koje prikazuju Mihčića i njegovu suprugu činile su zaseban dio, no zbog pomanjkanja prostora nije bilo moguće adekvatno prezentirati Mihčićevu bogatu spisateljsku ostavštinu.

⁴ Vandura, Đuro, *Projekt za Zbirku Mihčić u Malom Lošinju*, Muzeologija, br. 33, 1996., str. 83.

Slika 3. Stalni postav zbirke hrvatskih majstora u Palači Fritzy

Ovogodišnjom adaptacijom palače Fritzy na trećem je katu uređen prostor u kojemu će biti postavljen treći stalni postav Zbirke hrvatskih majstora A. V. Mihičića. To je prilika da se konačno javnosti predstavi “cjeloviti Mihičić” jer su likovna umjetnost i književnost u ostavštini Andra Vida Mihičića nerazdruživo povezane. Mihičić je o većini autora umjetnina iz svoje zbirke pisao likovne oglede, studije i eseje, a nekima je čak posvetio i pjesme. Jedan od najboljih primjera je Emanuel Vidović, koji je u Zbirci Mihičić zastupljen sa čak sedam djela, slika i crteža, nastalih u širokom vremenskom rasponu od 1916. do 1953. godine. Mihičić je Emanuela Vidovića, kao i druge tadašnje umjetnike splitskog kruga, upoznao od 1922. do 1924. godine radeći kao vjeroučitelj u pučkoj školi

na splitskom Lučcu.⁵ Početkom 1950-ih godina o Vidoviću je napisao opsežnu likovnu studiju koja je ostala neobjavljenom, a “stari meštar” bio mu je nadahnućem za više pjesama (*Ne budite san, Stari meštar, Za stolom*⁶). Presentacija Mihičićeve spisateljske ostavštine ne bi se trebala zaustaviti na jednostavnom izlaganju rucopisnog materijala, već bi

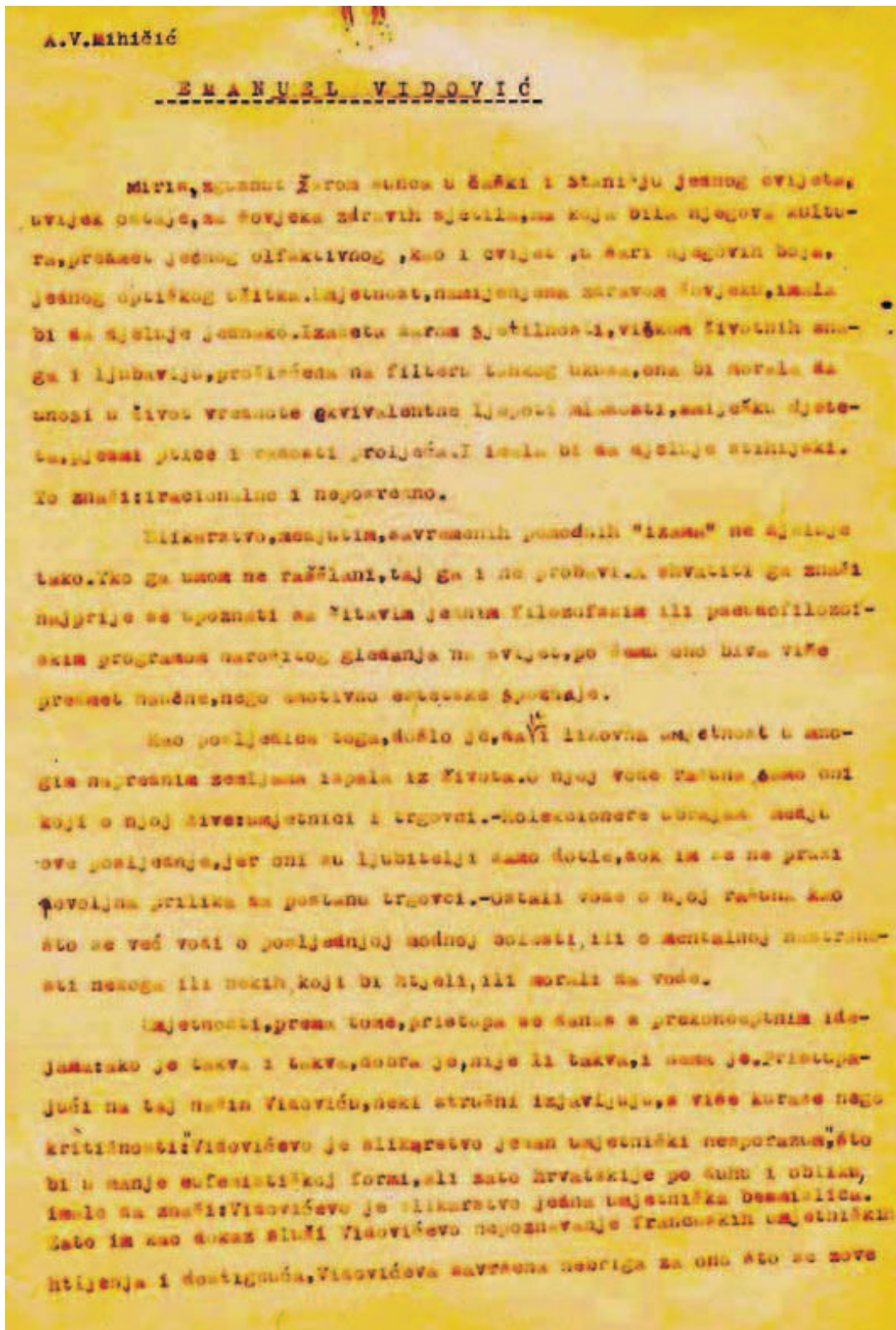
se putem multimedije, posebno digitalizirane žive riječi interpretatora probranih pjesama i ulomaka tekstova, oživio mu-

Slika 4. Slika iz zbirke Mihičić, Emanuel Vidović

⁵ Gašparović, Miroslav, *Umjetničke zbirke Maloga Lošinja*, Pučko otvoreno učilište Mali Lošinj - Grad Mali Lošinj, Mali Lošinj, 1998., str. 13.

⁶ Pjesme su objavljene u zbirci A. V. Mihičića *Prividi i slutnje* (Katedra Čakavskog sabora Cres - Lošinj, Mali Lošinj - Beli, 1991.).

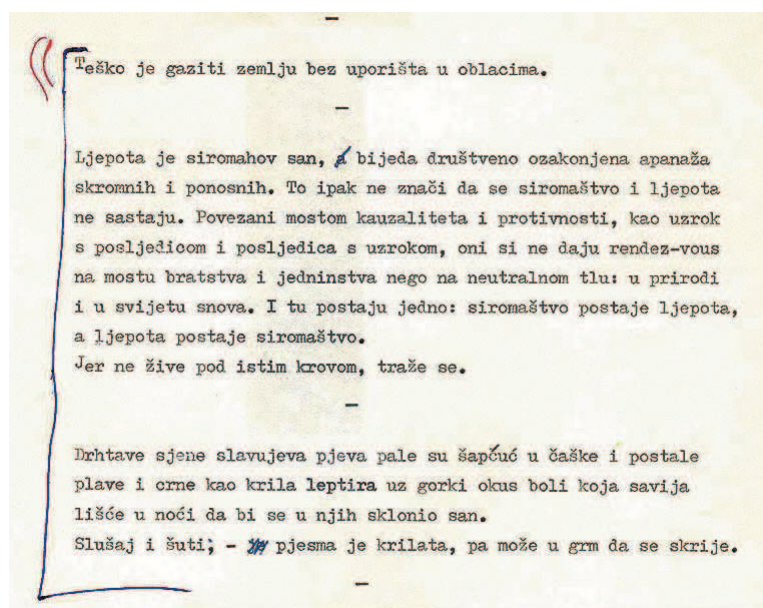

Slika 5. Studija o Emanuelu Vidoviću

zejski izložbeni prostor i ujedno posjetiteljima približio kontekst nastanka i značajke same zbirke. Povremenim izložbama i pjesničkim večerima mogao bi se prezentirati i onaj dio rukopisne ostavštine koji nije izravno povezan sa samom likovnom zbirkom. Knjižnično-izdavačka djelatnost muzeja trebala bi se sustavno usmjeriti na pripremu Mihičićevih rukopisa za tisak, posebno onog dijela koji je samo

igrom slučaja ostao neobjavljen (likovne studije o Tintoretu, Vidoviću, Kršiniću i dr.) ili još nije preveden na hrvatski jezik, poput monografije o kiparu Dujmu Peniću, objavljene još davne 1930. godine u Parizu. Samu arhivsku građu, kao osjetljivi no vrlo vrijedan izvor podataka o Mihičićevom stvaralaštvu i vremenu, potrebno je stručno obraditi i digitalizirati kako bi bila pristupačna javnosti. Kako je Mihičić dio svojih rukopisa i ostale arhivske građe poklonio franjevačkom samostanu na Košljunu, bilo bi poželjno da se i taj dio stručno obradi i digitalizira. Već su i ove četiri do sada objavljene Mihičićeve zbirke potaknule Eleonoru Šintiћ Russin i Natašu Kljaić, dvije lošinjske studentice hrvatskog jezika i književnosti na Filozofskom fakultetu u Rijeci, da kao temu svojih diplomskih radova, obranjenih 1998. i 2006. godine, odaberu upravo Mihičićev književni opus.

Jedan od načina na koji se književna riječ može spojiti s likovnom umjetnošću i zajednički se prezentirati u prirodnom

Slika 6. Iz literarne ostavštine Andre Mihičića

okruženju može se vidjeti u Mihičićevu rodnom Belom na otoku Cresu. Riječki kipar Ljubo de Karina, na inicijativu Eko-centra Caput Insulae Beli, oblikovao je 20 skulptura na kojima su uklesani Mihičićevi stihovi i misli te ih postavio na otvoreni prostor tako da čine dio mreže poučnih staza jedinstvene izložbe *Povijest i umjetnost na otvorenom*.⁷ U komunikaciji književne riječi može se ići i korak dalje. Mihičićeve pjesme i misli trebaju “izaći” i iz muzeja i iz knjiga samih, u prostor žive ljudske komunikacije, u izloge – kao “uljudeni grafiti” koji potiču na razmišljanje, u škole – kao nadahnuće djeci i mladima da i sami pišu, u prirodu – kao “suputnici” šetačima na 180 km dugim lošinjskim pješačkim stazama, u crkve – kao molitva i meditacija. Muzej jest najbitnije mjesto očuvanja baštine, no baština živi samo u ljudima

⁷ Vidjeti: Sušić, Goran – Perinčić, Tea, *Tramuntana – povijest umjetnosti u prirodi*, Eko-centar Caput Insulae Beli, Beli.

koji je poznaju, osjećaju svojom i vole. Objedinjavanjem rada muzeja, knjižnica (izdavača) i arhiva uz pomoć suvremene računalne tehnologije moguće je na cjelovit i široj javnosti dostupan način prezentirati književnika i njegovo djelo. Sretna je okolnost za Lošinjski muzej da, uz Košljun i Beli, baštini jednu tako kompleksnu i inspirativnu ostavštinu kao što je ova Andra Vida Mihičića, povjesničara umjetnosti i pjesnika. Neka nam njegova misao *Teško je gaziti zemlju bez uporišta u oblacima* bude vodilja u nasljedovanju njegovih “stopa u prahu”.

THE BEQUEST OF ANDRO VID MIHIČIĆ: AN INTIMATE COLLECTION OF WORKS OF ART AND THOUGHTS

Andro Vid Mihičić (1896-1992), historian of art and long-time lecturer at the Art Academy in Zagreb, art critic and poet, born in Beli on the island of Cres, donated a valuable collection of works of art by modern Croatian artists (Vidović, Meštrović, Parać, Filakovac, Kršinić, Radauš, Penić, Kerdić, Krstulović and others) and most of his manuscripts to his native town in 1988. During his lifetime he had three of his collections of poems published (Footprints in the Dust, Knocking on the Gates of Secrets and Illusions and Presumptions), as well as a collection of sayings and aphorisms (Probes). Out of the bequest of some 360 drawings, paintings and sculptures, some 50 of the most valuable were selected and exhibited

in 1993 in the permanent exhibition of the Andro Vid Mihičić Collection of Croatian Masters at the Fritzy palace in Mali Lošinj. A separate section of the exhibition is composed of paintings and sculptures that depict the patron and his spouse, but because of a lack of space the museum was not in a position to present in an adequate manner Mihičić's rich literary bequest.

History of art and literature in Mihičić's bequest are inseparable. He wrote critical reviews that touched on the majority of the authors in his collection, and he even dedicated some of his poems to individual artists. This is why this part of his literary work should be included in the new permanent exhibition of the Mihičić Collection that is being planned. Presentations through multimedia, specially digitised spoken words by the interpreter of texts, would give life to the museological space and would better present to visitors the context of the origin and the characteristics of the collection. The literary and publishing activities of the museum should be systematically harnessed to prepare Mihičić' manuscripts for publication, especially the part of his work that remained unpublished by chance (a study of Tintoretto, a monograph about Dujmo Petrić, a monograph about Emanuel Vidović and others).

The actual archive material, as a sensitive but very valuable source of Mihičić's creative work and the time in which he worked should be given scholarly treatment and digitised so as to be readily available to the public. By bringing together the work of museums, libraries (publishers) and archives, all with the help of modern computer technology, it is possible to provide an integral and broadly accessible presentation of an author and his work. It is fortunate that the Lošinj Museum holds such a complex and inspirational bequest like the one from Andro Vid Mihičić, historian of art and poet.